ԱՐԱՐԱՏԱՅԻ ԴՍՐ

ՕՐԱԳԻՐ ՏԱՍՆՕՐԵԱՅ

Ա. ՏԱՐԻ 1861

Կը հրատարակուի Ամսոյն 15ին 20ին եւ վերջին:
Վեցամսեայ գինն է 60 դահեկան ԿԱՆԽԻԿ:
Ուզողը կրնայ ստորագրուիլ, Պոլիս Զեննիրլի խանը վերի յարկը Թ. 4–5 Խմբագրի սենեակը. եւ Մերձանը Մարգարեան Արգոյ Յարութիւն աղայի գրատունը:
Ստորագրութիւնը 1861 Յունուար 10ին կսկսի:

Առձի ղրզանին ամբողջ 12 թիւը ուզողը 30 դահեկան պիտի վճարէ:
Անձնական ղանու մը համար բլլալու ծանուցմանց համեմատաբար սակարկութիւն կըլլայ:
Ո եւ իցէ նամակ եւ գրութիւնք Խմբագրին պիտի ուղղուի:

10 ՄԱՐՏ ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 19

ԷՋԳԻՇԻՆ

ՄԵՂՈՒ

ԿԱՄ

«Ամսոյս 17ին Ընդհանուր Ժողովոյն համառօտ նկարագրութիւնը»:

Գ.

Ինչպէս որ անցեալ թուով վերջ՝ի վերոյ յիշած էինք՝ թէ այս Ժողովը և թէ Մեղուն ըրած նկարագրութիւնը նոյն Ժողովոյն նկատմամբ.

Ուստի ըստ խոստման մերոյ սոյն Ժողովոյ ընթացքին վրայօք մեր կողմէն՝ մասնաւորապէս ըլլուելու դիտողութիւնները առ այժմ զանց ընելով այս անգամ միայն Մեղուն, այն Ազգին հարուածին ըրած ցաւ և խռովայոյզ նկարագրութիւնը ձեռք առնուլք, ու տեսնենք թէ ինչ թթու ապուրներ կերեր է Մեղուն այն նկարագրութիւնովը.

Սակայն նախ և առաջ Մեղուն սա հարցուցնեմք թէ ինք հոն ի՞նչ բան ունի, (կի գրածներէ յայտնի կիմացուի որ անձամբ ժողովին ներկայ է եղեր). քանզի (ըստ Սահ. Յօդ. 91) դեռ ինք 30 տարին լրացուցած չըլլալով, այն (տես Սահ. Յօդ. 114) ցուցակին մէջ Մեղու անունը նշանակուած չէ. եթէ որ զինք ընդդեմ կանոնի կեդրոնէն հրաւիրեցին, ինչո՞ւ չը բողքեց ըսելով թէ — իմ հոն գալուս Սահմանադրութիւնը չը ներեր —.

Ըդդարձեալ՝ Մեղու.

Ըսենք թէ այսպէս չը լինելով ուրիշ հրաւիրեալի մը ընթանալու գացեր, և հոն իրեն պէս շատ մը ինքնահրաւէրներ ալ տեսեր է. և — դիպն ժողովոյ օրինաւոր անդամներէն պիտի գտնուի հոն — ըսուած ժամանակ ի՞նչ երեսով և ինչ համարձակութեամբ հոն մտնելու և այն ինքնակոչ անդամակիցներու հետ նստելու, ունկնդիր լինելու, խօսելու, ու անկէ ետև խելքին փչածը խնդ — խելը գրելու և հրատարակելու կը յանդգնի. որն որ ինքն այս ապօրինաւոր վարմունքը լիովին պիտի հերքէր իւր բնական բզբզանքներովը, ոչ թէ ինքն ալ յամենայնի անոնց համամիտ լինէր.

Ուրեմն՝ Մեղու

Դեռ աւելին կայ. ինք ատեն մը հրապարակաւ ըսած էր թէ — ես ազգային խմբագիր չեմ— (տես Մեղու թիւ 110). և հետևաբար ասով ուրացած էր իր ազգութիւնն և որ յայտնապէս Հայութիւնը . . . , մինչդեռ այլք կը պնդէին թէ՝ — Ա՞ղի ես, ուրեմն ազգային խմբագիր ես, Հայոց օրգանն՞ է կը շրջես, ի՞նչպէս Հայ ես — չէ՛, ինք դարձեալ ուրացաւ և կարծես որ՝ մինչև անգամ ըսել կ՚ուզէր թէ «ոչ ճանաչեմ զայն (Ազգը)». Ասոր ինչ ըսեմք.

Բայց կրնայ Մեղուն ըսել թէ — ես այն խօսքերը ուրիշ մտօք ըսած եմ — աղէկ. հապա գործք . . . ահա իւր չորս տարուան ընթացքին մէջ յարատևած գործքերն լուսնոյ նման կը յայտնեն թէ՝ իրաւցընէ Մեղուն ազգ չէ, Հայ չէ, չէ, չէ. Ըստ որում այն կերպ վարմունքներով չի կրնար ոչ Մեղուն և ոչ մէկ մը՝ ոչ Ազգ և ոչ Հայ կոչուիլ ըստ ազգութեան և մարդ-

նոյն անձին անունը չը յիշեր։ Թող ներէ Արժանապատիւ Հայրը իւր վրայ հարցմունք ընելնիս, ուրիշ մտքով չէ՝ միայն խմաստակին խարդախութիւնը յայտնել է մտքերնիս։ Նոյն երես. ասոր դէմ Մայր Եկեղեցւոյ . . . Տէր Գէորգ . . . . բայց կամ նախկին կամ այժմեան Ս. Պատրիարքները երթան նէ կը հաճի, ուրիշ Եպիսկոպոսի երթալուն չի հաճիր ըսելով . . . ուղիղ հետեւութեամբ՝ ըսել է որ ... (կը պատկառինք գրելէ, մի՛ ուրախանար բարեմիտ ընթերցող եւ Հայոց պատմութեան եւ անցից տեղեաց Արդոյ ազգային թէ Վասակն ու Մէհրուժանը սատակեցան, ու աղգն ալ աղատեցաւ. ահա քեզի նոր Վասակ մը որ Մեղու անունով աներեսաբար ինկեր է աղգին մէջը, — ոչ յԱստուծոյ երկնչի եւ ոչ 'ի մարդկանէ ամաչէ —, հերիք չի սեպեր աշխարհականքը իրար ձգելէ, հիմայ ելեր կրօնականքը իրար կը ձգէ. ճշմարիտ կըսեմ եթէ քեզի պէս չարագրգիռ անձ մը Տէրութեան մատնուի, անշուշտ պիտի պատիժնիդ կրէք ով անամօթ, որովհետեւ այժմեան լուսաւորեալ դարուն մէջ խարդախները ու դրդռիչները անպատիժ չեն մնար։ (42 երես)։ Յակոբ Սրբազանը խոկոյն հրաժարեցաւ — ես ծեր եմ, այս օրուան վաղուան եմ երթալու . . . — . ա՛յ անպատկառ ստախօս՝ միւս ըսածները ի՞նչու չէք յիշեր. գոնէ պատկառելի այիքէն երկնչէ. մենք ինչ կ'ըսենք, յԱստուծոյ չերկնչողը . . . . ինչու չէ՞ք ըսեր նոյն Սրբազանին ընդ անիծիւք չեմ կրնար մտնել ըսելը « իրաւ, անէծքը բարեպաշտ քրիստոնէին համար է, եւ ոչ անունով եւ եթ պարծենցող թէ Հայ եմ Հայ Լուսաւորչական եմ ըսողին՝ կերպարանիմդ Աստուծոյն եւ գործ զԱստուծոյն գործողներուն համար չէ. կը փափաքիմ երթալ յուխտ 'ի Տնօրինական Տեղիս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, այլ ոչ հիմայ՝ » բառերը ինչո՞ւ չէք ըսեր կըսեմք։ Իւր Հօրը գլխէն մեծ սուտ մըն ալ, նոյն երես. — Սարգիս Սրբազանն ես տկար եմ ու հիւանդոտ — ըսաւ. — բայց Աղգս կամենայ նէ պատրաստ եմ երթալու . . . . — այս չորս նօխտաները ինչ կը յարաբերէ կեցցէ՝* ի՞նչ խօսինք ի՞նչ գրենք, այ պատառաքաղ ե՞ր ըսաւ այս խօսքերը, ո՞վ լսեց, մինակ քու սուր ականջնե՞ր լսեցին. թէ քու Մեղուխնէանդ պատմեց քեզի մտքէն անցածը, (եթէ անցուցեր է նէ), « Ասաց անդրանն 'ի սրտի իւրում թէ ոչ գոյ Աստուած»։ Նոյն երես. չենք յայտնած այն Եկեղեցականաց գործն ալ, որոնց համար Ընդհանուր Ժողովին մէջ, — ատամ ան մարդը Սուրբ է . . . — որո՞նք են արդեօք այս խօսքը բսբսացողքը, եւ որո՞ւ համար, այս ալ կուզենք իմանալ։ Նոյն երես. «մենք եկեղեցականաց բարեկամն ենք» երանի կըլլար որ եկեղեցականք քեզի նման բարեկամ չունենային. Պ. ծաղրածու, թշնամի ըլլայիր ինչ կրնայիր ընել, միթէ դու դատաւոր եւ իշխա՞ն կարդեցար Հայոց կրօնականաց վրայ, ո՞վ ես դու ով յիմար. ի՞նչ գրիչ կը գործածեմ ըսելով, ու իմ լըրբութեանցս դէմ բողոքող չի կայ գիտնալով ինքզինքդ կրօնականաց պաշտել տալու մի՞տք ունիս, չես խաբուիր խմաստա՛կ, քու գրիչդ փչրողներ գըտնուելուն չես համոզուիր, թէ որ մինչեւ երկինք ալ ելլալու ըլլաս, մինչեւ անդունդը ալ գլտորելդ դիտնաս, Հեկտոր մը հանդիսացեր ես քու Տրովայեցոյդ հանդիսին մէջ, բայց չիյտե՞ս որ օր մը Աքիլլէսին ձեռքէն չես կրնար աղատիլ, ու քեզի Աքայեցւոց բանակին մէջ խաղք ու խայտառակ կընէ, եւ դու կափառնաւում մինչեւ յերկինս բարձրացես, այլ մինչեւ 'ի դժոխս իջցես։

Ձեր ու Մեղուին
բաժանորդներէն մեկը։

Անցեալ թիւերնուս մէջ տեսնուած այն — Կուսաց անապատի Վանքին հարստութեանը — վրայօք շարադրուած ցօդուածը յուսամք թէ ընթերցողք ուշակալութեամբ կարդացին, որ ինչպէս « Սէր » անուն Հանդիսէն քաղած էինք։

Այս երկու կամ երեք անգամ է որ յիշեալ Հանդէսը՝ ինչպէս որ կերեւի Վանցի Պօղոս վարդապետի նպաստ նիւթեր կը հրատարակէ։

Անգամ մը ելաւ « Տրահանանք առանց վիճելու » վերնագրով. բան մը սկսաւ ու չատ մը ենթադրութիւններ ըրաւ այդ վարդապետին վրայ։ (Տես Սէր թիւ 9. եր. 80։) Նոքը ելաւ չատ մը նամակներ հրատարակեց 'ի նպաստ նոյն վարդապետին եւ քանի մը ստորագրեալ մագպարաներ ալ խոստացաւ 'ի վկայութիւն նորին անմեղութեանը (Տես թիւ 11 եր. 15)։ Եւ հիմա ալ ելեր անոր վրայ ամբաստանուած դրպարտութիւն մը թէութիւններով եւ հաւաքաբանական ձեւերով այն ամբաստանութիւնը չրե՞լ մի կուզէ, կամ թէ հաստատե՞լ մի՞ . . . ան Սէրին Յարդոյ Հեղինակը գիտէ. մենք բացէ 'ի բաց իւր գրածներէ սա կրնամք եւ կուզեմ իմանալ թէ՝ երբ Վանցի Պօղոս վարդապետը աշխարհի վրայ հրեշ եւ անօրէն մէկը համարուած ժամանակ՝ ինք կելլէ զայն պաշտպանելու, եւ կամ անոր վրայ եղուած ծանր ամբաստանութիւնները կերպիւ մը չրելու. ի՞նչ բաներով . . . անտեղի ենթադրութիւններով, շինծու այլ եւ այլ նամակներով, ինք չի կայ ասլը կայ մագպարաներով, եւ ներկայ ցօդուածովն ալ խոշոր խոշոր սուտեր գլտորցնելով, եւ այն եւ

---

*Զիյտեմք թէ պիտի ընդունի՞ այս կեցցեն մեր Ամենապատիւ Սարգիս Սրբազանը երբ Մեղուն նոյն ցաւագրչումը 1860 Մայիս ամսոյն մէջ հրատարակած ցաւելուածով 90 անձանց Պատրիարք հաշկած էր ղինք։

այն . . . ։

Զատնք կրնա՞յ ուրանալ Սիրոյ Հանդեսին Մեծարգոյ խմբագիրը, կամ կրնա՞յ ապացուցանել թէ՝ չէ ասանկ, երբ Պողոս Վարդապետին դատախազները սարսափուած՝ որքան ձայն ունին նէ, (կամացուկ մը) սուտ է սուտ անոնք, խարդախութիւն է այն բանները, շինծու են այդ գրութիւնները . . . ըսելով նոր հարսերու պէս մունջ կը կենան. եւ դարձեալ կրնա՞յ մի ուրանալ երբ անոնք ծակէծուկ տեղերէն միակերպ կը դանդատին անլսելի բարբառով թէ՝ —Սէր ըլլալիքը կողմնակցութիւն կ'ընէ, յանիրաւի կը պաշտպանէ. եւ այս ալ ինչո՞ւ . . . հապա այն Պողոսեանները իրենց դատը շահելու համար քանի մը հաղար դրիւ ցորեն, որ եւ իրենց այս տարուան հունձքերէն պիտի տան . . . հոս մէկ խան մը, անդին քարաշէն Ցոն մը, եւ դեռ եւս լսածնիս վանու կողմերէն Քաղաք մըն ալ պիտի ընծայեն . . . ։

Շա՛տ աղէկ, շա՛տ աղէկ, (ծափահարութիւն)։

Մենք զատնք մեր «անարեւոյթ էակին» լրաբերութենէ կիմանամք, եթէ որ ոտոյգ է՝ չէ միայն Պողոս Վարդապետը պաշտպանել, այլ ինչ դիտնամ՝ եթէ կարելի ըլլայ զանիկայ երկրի վրայ հրեշտակ ամենակալի կոչել հարկ կ'ըլլայ։ Իրաւ կըսեմ, չիտակը այսպիսի ժամանակ այսքան հարատութիւն. մանաւանդ ցորենը ցորենը . . . վասն զի — դանակ կայ հաց չի կայ —։ Ծօ այդ խա՛ղ է, էյ իմ ըսածներս ալ կատա՛կ է . . . ։

Արդարեւ ի՞նչ զարմանալի լռութիւն մը պատած է այս Սիրոյ միջոցաւ Պողոս Վարդապետի նըպատոյ հրատարակուած քանի մը դիտողութեան արժանի նիւթերուն վրայ։ Ինչո՞ւ չեն պատասխաներ այն բաներուն՝ որոնց էութիւնը Մեղուին մէջ տեսնուած յիշեալ Վարդապետին դէմ ուղղուած ամբաստանութիւնները կերպիւ մը կը ջրեն։

Մեղուն հրապարակաւ առած տեղեկութիւններուն համեմատ զՊողոս Վարդապետը անօրէնութիւն անօրէնութեանց ենթակայ եղած մէկ մը կը քարոզէր. Իսկ այժմ Սէրը (թողումք իւր կողմէն ըրած ենթադրութիւնները) այն նամակները հրատարակելով եւ մազպաբաներ խոստանալով, (որ իրօք կայ ըլլալուն վկայ եմք). եւ այս թուովը ցըցուցած երեք հարիւր հաղար դուրուշի եւ չորս հաղար Վանի քիլէ (Պոլսոյ քիլէի հաշուով 60 հազար քիլէ)ի ցորենի խնդիրը բացատրելով անոր հակառակը ցըցունել կուզէ . . . ։

Ինչ անիմանալի եւ անհասկընալի խնդիր։

Գիտեմք որ Սիրոյ խմբագիրը այս բաներուն ոչ մէկին պատասխանատու է, նոյնպէս մենք. բայց նոյն խմբագիրը մեզի հետ մէկտեղ այն նամակներուն, մազպաթաներուն, եւ այլ ուրիշ վկայութիւններուն, եւ մանաւանդ այս չորս հազարն ու տասնուհինգ քոռին վրայ կարծեմք չի կրնար առանց ամենամեծ զարմանքով մը չի շուարելու, եւ անոնց վրայ անտարբեր աչօք հայելու . . . ։ Ինչ եւ իցէ նայինք այս խնդիրը 'ի վախճանի ի՞նչ կերպարանք պիտի ստանայ։ Ժամանակ մը եւս կը համբերեմք։

ՄԻՋԱԳԻՒՂԻ ՀԱՀՈՑ ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ

Աղգայնոց շատերը միակերպ զմեզ կը մեղադրեն թէ ի՞նչու համար Միջագիւղ Հայոց վիճակին վրայօք տեղեկութիւն մը չենք 'ի տար, քանի որ նոյն գիւղը կը բնակինք։

Արդարեւ այս մեղադրանքնին իրաւացի է, եւ մենք ալ պարտաւորեալ էինք մինչեւ ցարդ իրենց այս խնդրոյն նկատմամբ երբեմն երբեմն տեղեկութիւններ տալու՝ ղոր ինչպէս այս միջոցիս ուրիշները այլ եւ այլ Հայաբնակ թաղերու վրայ կերպ կերպ տեղեկութիւններ կուտան. սակայն մերին յիշեալ Հայոց վիճակին վրայօք խոր լռութեան մը հետեւելուն պատճառը ոչ այլ ինչ էր՝ այլ եթէ միակերպ դիտել էր իրենց մէջ (յայտ եւ անյայտ) ատեն ատեն առաջ եկած յուզմունքները, եւ այն յուզմանց յանկարծական կերպիւ առ ժամանակ մի դադարիլը, եւ անակնուելի վայրկեանի մէջ նորէն սկըսիլը. եւ հիմայ հաստատապէս խաղաղելուն յուսալի երեւոյթները։

Եւ ահա գիւղացւոց այս կերպ վարմունքը 'ի հեռուստ եւ 'ի մօտոյ դիտելով՝ լռութեամբ եւ անհամբեր սրտի կսպասէինք սահմանադրապէս կազմուելու Թաղական խորհուրդին, որ նորին ազնիւ անդամները իրենց խնամատուն խորհուրդներովը ամեն բան հաստատ կարգի դնելով, եւ այն յուզմանց պատճառ ըլլալու բոլոր կէտերը մէջ տեղէն անհետացնելու ջանք ըրած, գիւղիս Հայոց այժմեան անհեթեթ վիճակը լուսնելու, եւ տարիներ առաջ իւր ունեցած եւ այժմ կորսնցուցած խաղաղ եւ հանդարտ վիճակը նորանոր ձեռք բերելու հոգ տանին ու աշխատին։

Վերջապէս հասաւ այն փափաքելի սրն որ պիտի ներկայացընէ հանդիսաւոր կերպիւ այն Թաղական խորհուրդը եւ անոր կազմութիւնը, գիւղիս Հայ ժողովրդոց. հասաւ այն ժամը որ նոյն ժողովուրդը ծափահարութեամբ պիտի ընդունին նորա բանիւ դալուստը. տեսնելով անոր գործնապէս դէպ 'ի զիրենք ողջունելը, բայց . . . . կարծեմք դեռ չէ եկած այն յաջող

վայրկեանը, ըստ տաճկերէն առակի «Էշրէֆ սաաթը» որ այս բաները կատարուէր. այսինքն՝ յիշեալ Խորհուրդը (որ կարծեմք քանի մը ամիս կ'ըլլայ որ իւր ընտրութեան հաստատութիւնը օրինաւոր կերպիւ ընդունած է) մեկդի թողլով իր մէջ ծածկապէս յուզուած անհամաձայնութիւնները օր մ' առաջ իւր կատարելութիւններովը զարդարուած երևալ անոնց աչքերուն մէյմը, որ անոնք ալ տեսնելով հոգի առնէին ու զօրանային, որո՞նք.—Թաղիս տեղական դործոց մատակարարուելիքները, Եկեղեցւոյ եկեղեցականութեան դործերը. դրպրատան. ո՞հ այն դրպրատան. հոդաբարձո՞ւ, հոդաբարձո՞ւ խնդրող Հայկազն մանկինքը, և դասատուները. «խնամակա՛լ, խնամակա՛լ» փսփսքող աղքատները, և գիւղիս մէջ պատահած կերպ կերպ վէճերը քննելու «խաղաղարա՛ր, խաղաղարա՛ր» փնտրուող կարօտեալները —։

Յիրաւի խօսքով ամեն բան կարդին է կրսուի, բայց ըստ մեզ դործքով դեռ բան մը տեսնուած չէ, բաց 'ի խորհրդարանի մը շինուելու պատրաստութենէն և կամ Մարկոսին տեղ Մատթէոսը, Յովհաննէսին տեղ Ղուկասը ընտրելու համար մէջ տեղ մտած տարաձայնութիւններէն, սակայն չեմք դիտեր թէ Սահմանադրապէս... այն դեռ յայտնի չէ, բայց այսքանը կը լսուի թէ օրինաւորապէս եղած ընտրութիւնը այլակերպուած է եղեր...։

Ինչ որ է նէ՝ օր մը առաջ վերջանար սա (զաղտնի) ընտրութեան դործը, և յայտնի լսուեր իրենց անունները... և դարձեալ թէ շտապաւլինար սա նիւթապէս շինուելիք խորհրդարանը. որ անմիջապէս կարդը դար բարոյական խորհուրդարանի շինութեանը։

Այս անդամ այս չափս բաւ համարելով յետագայ թերթերնուս մէկուն մէջ յիշեալ դիւղիս՝ և նա մանաւանդ «Վերծանութեան Թանդարանի» վրայօք բաւական պիտի խօսիմք։

ԱԶԴ

Ընդ. Ն. Յ. Փրկչի վրայօք տեղեկութիւններ կ'ուզես, ըստածնուս նայելով ամեն բան կարդին է։ Նոր Մեչուխեշամը դտեր են, ամեն բան իրենց լուր կուտայ կոր, անոնք ալ կը կարդադրեն կոր... քանի որ այս նոր հաւատարիմ։։։ Մեչուխեշան կայ, ալ շիւպհէսիզ Փրկիչը կարդի պիտի։։։ մնէ։

— Տղու գող մը։ Վարպետորդի և չարաճճի անձ մը աղէկ և դիւրին կերպ մը դտեր է իբրև ձերի՝ տղայ որսալու... տեսնենք այս գողութեան հետևանքը ի՞նչ պիտի ըլլայ, և արդեօք այս գողն պիտի բռնուի՞, և ի՞նչպիսի անձ ըլլալը պիտի ճանչցուի՞, հապա ճանչցուելէն վերջը.....։

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

ԵՈՒՆԿԻ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐԸ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Թարդմանեալ յԱնդղլիական բնագրէ Յարդոյ Երմենակ Հ. Զիլմէճեանը։ Այս ընտիր և սքանչելի Մատեանը զոր Վենետիկի Միաբանութիւնը շատոնց 'ի վեր Տաճիկ բարբառով ըստ Հայ բնագրին «անհարազատի» թարդմանելով 'ի լոյս ընծայեր էին. այժմ վերոյիշեալ Հայ թարդմանիչը նոյն խսկ բնագրէն Հայ բարբառով և աշխարհաբար ոճով հարազատ թարդմանութեամբ մը կ'ընծայէ անոր առջի հատորը իւր սիրելի Ազգին, խոստանալով քիչ ատենէն միւս հատորն ալ հրատարակելու, քանզի տպագրութեան ծախքը ծանր ըլլալուն ստիպուեր է երկու հատորի բաժնելու։

Հարկ չէ մեզ ըսել թէ այս աղնիւ դրութեան Անդղլերէնը Եւրոպիոյ մէջ որքան յարդ ստացած է հասարակութեան կողմէն, թէ անոր ոճոյն ազդուութեանը, և թէ նիւթին սքանչելի լինելուն համար. արդ յուսամք թէ նոյն յարդութիւնը կ'ունենայ Տաճկատանի Հայոց մէջ ասոր Հայերէն թարդմանութիւնը։

Կը դտնուի Մերձանը Հայ դրավաճառներուն քով և Օէնճիրլի Խան օրագրոյս սենեակը։

Գին 20 դահեկան։

Խմբագիր–Տնօրէն
Մ. Գ. ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Ց. ԳԻՒՐԳՃԵԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ, ՖԻՆՃԱՆՃԼԻՃԱՐ